

7. *Chanturia, Lado*, Corporate Governance and Liability of Directors in Law of Corporations, Tbilisi 2006, p. 168.
8. Lasha Tsertsvadze, *Duties of directors, according to US (State Delaware) corporate law and corporate law of Georgia (Comparative Analysis)*, Beiträge und Informationen zum Recht im postsowjetischen Raum, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht, 2011, 63 p.

Ключові слова: правове запозичення, корпоративне право, право Грузії, реценція права.

Key words: legal transplant, company law, Georgian law, reception of law.

ЛАЗАРЄВА НАТАЛЯ МИХАЙЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
викладач кафедри загальнотеоретичної, конституційної
та цивілістичної юриспруденції Миколаївського інституту права*

ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ

24 лютого 2022 року держава яка виступала гарантом безпеки нашої держави підступно порушуючи норми міжнародного гуманітарного права розпочала агресивну війну проти України.

Норми міжнародного гуманітарного права регламентують правила поведінки під час війни, збройних конфліктів як осіб які беруть безпосередню/опосередковану участь у бойових діях (комбатантів та не комбатантів) так і правила які присвячені захисту цивільного населення в такий період.

Спеціальним міжнародним нормативно-правовим актом, який присвячений питанням захисту цивільного населення під час війни є Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни (Женевська конвенція IV) 1949 р. [5].

Розглядаючи механізм захисту прав цивільного населення під час збройних конфліктів, слід виділити значення терміну «цивільне населення». У нормах міжнародного гуманітарного права цивільна особа визначається як будь-яка особа, котра не входить до складу збройних сил та не приймає участь у військових діях. Необхідно зазначити, що у разі сумніву, чи є яка-небудь особа цивільною особою, вона вважається цивільною особою.

Незважаючи на те, що Росія належить до держав-учасниць Женевських конвенцій про захист жертв війни її збройні сили та підтримувані нею терористичні угруповання систематично та зухвало порушують норми міжнародного гуманітарного права на території України. Кожного дня українські міста та містечка піддаються обстрілам та бомбуванню під час яких гине мирне населення, в тому числі й діти.

РБК-Україна, посилаючись на Офіс генпрокурора України повідомило що за час ведення війни постраждали понад 948 дітей. З них 338 загинули та понад 610 поранено [6].

В ст. 51 Протоколу про захист жертв міжнародних збройних конфліктів зазначається, що цивільне населення користується загальним захистом від небезпек, що виникають у зв'язку з військовими операціями, вони не повинні бути об'єктами нападу. Зокрема, у сьогоденні реальних нападів на мирне населення, які маскують під бомбардування військової інфраструктури, адже артилерійські удари приходяться по лікарням, пологовим будинкам, зоопаркам, аптекам та іншим об'єктам. Також в ст. 52 зазначається що об'єкти, які не є військовими не можуть бути предметом нападу [2].

Ст. 3 Конвенції про захист цивільного населення під час війни, яка вказує, що з особами, які не беруть участі в активних бойових діях, слід поводитися гуманно та без будь-якої ворожої дискримінації. Ст. 32 забороняє застосування будь-яких заходів, що можуть завдати фізичних страждань або призвести до знищення осіб [5].

Вищезгадані статті стосуються заборони обстрілів цивільної інфраструктури та населення. Але РФ підступно вчиняє й інші військові злочини. Атака та захоплення об'єктів ядерної інфраструктури, а саме Чорнобильської атомної електростанції (ЧАЕС) та Запорізької атомної електростанції (ЗАЕС), що мали місце 24 лютого 2022 та 4 березня 2022, є прямим порушенням статті 56 Протоколу (I) до Женевських конвенцій 1949 року – захист установок і споруд, що містять небезпечні сили.

Крім цього, російські війська обстрілюють мирне населення, використовуючи заборонене Женевською конвенцією озброєння. До нього належить термобарична зброя (важка вогнеметна системи залпового вогню (ТОС-1А), заборонені фосфорні боеприпаси, які застосовували в містах Гостомель ті Ірпінь. Також до забороненої зброї відносяться касетні боеприпаси, це балістичні ракети малої дальності «Іскандер» 9К720 оснащені кластерними боеголовками, якими систематично обстрілюється м. Миколаїв. Так 4 квітня окупанти обстріляли касетними боеприпасами м. Миколаїв. Окрім житлових будинків, російські війська обстріляли міську лікарню, обласну лікарню, центр профілактичних хвороб, будинок дитини, 11 дитячих садків, 12 шкіл, 1 ПТУ, 2 філії закладів позашкільної освіти. Загибло 10 дорослих, серед яких дитина, 61 поранених. Також під обстріл потрапили люди на зупинці та пасажирів маршруток, в результаті цього 9 людей загинуло та 61 поранених [7].

Також забороненою є гіперзвукова зброя, яка у перше в історії була застосована 19 березня 2022 року. Так авіаційним ракетним комплексом «Кинжал» з гіперзвуковими аеробалістичними ракетами було знищено великий підземний склад боеприпасів у населеному пункті Делятин Івано-Франківській області [4].

Держава-окупант повинна дотримуватися міжнародних конвенцій та звичаєвих норм, щодо забезпечення життя цивільних осіб. Проте

мешканці м. Миколаєва тривалий час позбавлені питної води, яка постачалася з м. Херсон, який зараз є окупованою територією.

2 березня 2022 року окупанти бомбардували Успенський собор в Харкові, в якому на той час перебувало цивільне населення, 16 березня був здійснений авіа-удар по Драматичному театру в Маріуполі, не дивлячись на те, що біля споруди була надпис діти. Цей військовий злочин підпадає під ст. 27 Конвенції про захист цивільного населення під час війни та ст. 53 Протоколу (I) до Женевської конвенції щодо захисту жертв міжнародних збройних конфліктів.

Російських окупанти двічі атакувати ракетами лікарню «Охматит», розташовану в Києві. Такі дії є порушенням статті 18 Конвенції про захист цивільного населення під час війни (цивільні лікарні, організовані для надання допомоги пораненим, хворим, інвалідам та породіллям, за жодних обставин не можуть бути об'єктом нападу, натомість вони завжди користуються повагою сторін конфлікту й перебуватимуть під їхнім захистом). Такими ж правами користується й медичний персонал, який займається транспортуванням, пошуком, лікуванням поранених та хворих цивільних осіб та відповідно, санітарна техніка для транспортування хворих чи поранених (статті 20-22 вищезазначеної Конвенції) [5].

Вже відомі випадки розміщення російської військової техніки в житлових кварталах для забезпечення маскування цієї техніки, що також суперечить вимогам 51 статті Протоколу (I), а саме присутності або пересування цивільного населення або окремих цивільних осіб та заборони їх використання для захисту певних пунктів чи районів від військових дій, зокрема у спробах захистити військові об'єкти від нападу або прикрити військові дії, сприяти чи перешкодити їм [3].

Події які відбувались в Бучі можна прирівняти до геноциду, який в свою чергу є злочином, що вчиняється з наміром знищити повністю або частково яку-небудь національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку. Геноцид криміналізовано статтею 6 Римського статуту Міжнародного кримінального суду, а злочини проти людяності – статтею 7. В законодавстві України геноцид криміналізовано у статті 442 Кримінального кодексу України [1, с. 19].

Хоча Конвенція про захист цивільного населення під час війни і передбачає гуманне поводження з населенням, що перебуває на окупованій території, і захищає його права, але на жаль цього не відбувається. В 2022 році ми спостерігаємо як сучасний агресор кожного дня вчиняє військові злочини проти цивільного населення, безжально знищуючи українців, за що повинна понести відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Війна і права людини. Дослідження Української Гельсінської спілки з прав людини / М. М. Гнатовський, А. О. Кориневич, О. М. Лисенко; за заг. ред. А. О. Кориневича, О. А. Мартиненка – Київ : КВІЦ, 2015. – 42 с.

2. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
3. Женевські конвенції: як їх порушує росія, а звинувачує в цьому Україну? Олександра Панасицька, 12 березня 2022 р. URL: <https://voxukraine.org/zhenevski-konventsii-yak-yih-porushuye-rosiya-a-zvynuvachuye-v-tsomu-ukrayinu/>.
4. Заборонена зброя, яку використовує Росія проти українців: що про неї відомо. 6 квітня 2022 р. URL: <https://www.nta.ua/fosforni-ta-kasetni-boyerprpasy-rosiya-zastosovuye-proty-ukrayincziv-zaboronenu-zbroyu-shho-vidomo/>.
5. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154.
6. Скільки загинуло дітей в Україні за чотири місяці війни: офіційні дані. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/skolko-pogiblo-detey-ukraine-chetyremesyatsa-1656049938.html>
7. У Миколаєві через обстріли окупантів поранено понад 60 осіб, є загиблі, – голова ОДА URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/nikolaeve-obstrelov-okkupantov-raneno-60-1649105475.html>

Ключові слова: міжнародне гуманітарне право, збройний конфлікт, війна, цивільне населення, заборонена зброя.

Key words: international humanitarian law, armed conflict, war, civilians, prohibited weapons.

ДОРОШЕНКО НАТАЛІЯ ОЛЕКСІВНА

*Рівненський окружний адміністративний суд, суддя,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
аспірант кафедри міжнародного права*

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА МИРНІ ЗІБРАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Важливим елементом будь-якого демократичного суспільства є право громадян на свободу мирних зібрань, усвідомлення ідеї, сенсу та необхідності якого визріли в правосвідомості людства у взаємозв'язку з розумінням феномена демократії, яким, за визначенням 16-го президента США Авраама Лінкольна, є врядування «іменем народу, силами народу і для народу» [1, с. 227].

Свобода мирних зібрань визначена як одна з фундаментальних свобод у статті 20 Загальної декларації прав людини, прийнятої 10 грудня 1948 року Генеральною асамблеєю ООН: «Кожна людина має право на свободу мирних зборів та асоціацій» [2, електронний ресурс].